

2011

Πρόγραμμα Σπουδών για το Νέο Σχολείο

Τέχνες - Πολιτισμός

Η πρόταση που ακολουθεί γίνεται με όραμα το Νέο Σχολείο και το σταδιακό μετασχηματισμό της Παιδείας, στη βάση μιας πραγματιστικής προσέγγισης του σχολείου, αξιοποιώντας τις υπάρχουσες θεσμοθετήσεις, τις λειτουργικές δομές και το ανθρώπινο δυναμικό του σχολείου.

Τα Προγράμματα Σπουδών που ακολουθούν βασίζονται στο υπάρχον ωρολόγιο πρόγραμμα και στην ισχύουσα κατανομή ωρών διδασκαλίας ανά ειδικότητα και γνωστικό αντικείμενο της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικά, Μουσική, Θέατρο).

Τα μαθήματα των Τεχνών είναι διακριτά και αυτοτελή και διδάσκονται από εκπαιδευτικούς της αντίστοιχης ειδικότητας, και όπου αυτοί δεν υπάρχουν (για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση) από το δάσκαλο της τάξης.

ΕΣΠΑ 2007-13\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ\Α.Π. 1-2-3

«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών,
Οριζόντια Πράξη» MIS: 295450

Με την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής
Ένωσης (Ε. Κ. Τ.)

Σκεπτικό της Πρότασης

Τα Προγράμματα Σπουδών των Εικαστικών και της Μουσικής που ακολουθούν σε πλήρη ανάπτυξη στη συνέχεια, βασίζονται στην αρχή της **αυτονομίας** και της **διάκρισης** των **γνωστικών αντικειμένων των Τεχνών** στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Είναι γεγονός, ότι τα τελευταία χρόνια έχει επικρατήσει η αναγκαιότητα για την ενιαιοποίηση της γνώσης και της μάθησης (η οποία ως ιδέα πηγάζει από την αρχαιότητα και τους Ιωνικούς φιλοσόφους). Περισσότερες πληροφορίες και ανάπτυξη για το θέμα αυτό μπορεί να βρεθεί και στο προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών (ΔΕΠΠΣ) το οποίο βασίστηκε στην αρχή της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης και της διδασκαλίας.

Μέσα στο πλαίσιο λοιπόν αυτό έχει διατυπωθεί και η άποψη της ενοποίησης των γνωστικών αντικειμένων της Αισθητικής Αγωγής, υποστηρίζοντας ότι οι Τέχνες έχουν μια κοινή ουσία η οποία τις ενώνει. Η προσέγγιση αυτή όμως, τόσο σε επίπεδο φιλοσοφικό όσο και θεωρητικό, για γενικευμένη και άκριτη ενοποίηση των γνωστικών αντικειμένων της αισθητικής αγωγής κάτω από έναν τίτλο και ένα αντικείμενο, ελέγχεται ως μη-επιστημονική και επικίνδυνη. Έτσι, ο φιλόσοφος David Best διατυπώνει τις αντιρρήσεις του¹, ενώ οι σύγχρονες θεωρίες μάθησης και ιδιαίτερα η θεωρία των Πολλαπλών Τύπων Νοημοσύνης του Howard Gardner, καταδειχνουν ότι η συζήτηση περί ενός αυτόνομου καλλιτεχνικού και αισθητικού τρόπου σκέψης ενισχύει τη διαφορετικότητα και τη μοναδικότητα της μουσικής σκέψης και γνώσης. Έτσι, ο H. Gardner (1983) και οι συνεργάτες του διαφωνούν με την ενοποιημένη προσέγγιση, επισημαίνοντας ότι οι διαφορετικές επιστήμες, και (κατ' επέκταση) τα γνωστικά αντικείμενα, έχουν σημαντικό λόγο ύπαρξης. Μόνο μέσα από τη γνώση των εννοιών του κάθε επιμέρους αντικειμένου μπορούν οι μαθητές να δημιουργήσουν ουσιαστικές διασυνδέσεις ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα.

Η πρόταση που ακολουθεί, λοιπόν, βασίζεται στη διάκριση και στην αυτονομία των γνωστικών αντικειμένων της Αισθητικής Αγωγής και υποστηρίζει την συνεργασία και σύνθεσή τους **μέσα από ένα τέτοιο πλαίσιο**. Το κάθε πρόγραμμα σπουδών (Εικαστικά και Μουσική) διαμορφώνει ένα πλαίσιο σκοπών και στόχων καθορισμένων με κριτήρια

---

¹ Αναφέρει χαρακτηριστικά ότι δεν υπάρχει ένα ουσιαστικό κοινό χαρακτηριστικό ανάμεσα στο Μεσσία του Χαίντελ, σε έναν πίνακα του Μονέ, σε μια νουβέλα του Ντίκενς και στο μπαλέτο Ρωμαίος και Ιουλιέτα. Best, D. (1995) The Dangers of Generic Arts: Philosophical Confusions and Political Expediency. *Journal of Aesthetic Education* Vol. 29, No. 2, 79-91.

που αφορούν το επιστημονικό πεδίο του κάθε γνωστικού αντικειμένου και μια σειρά από ενδεικτικές δραστηριότητες (εντός και εκτός της σχολικής τάξης) οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την επίτευξη των στόχων αυτών.

Σύμφωνα με τη βασική αρχή της αυτονομίας και της διάκρισης των γνωστικών αντικειμένων καθώς και με την επιστημονική βάση τους, το κάθε αντικείμενο διατυπώνει μια συγκεκριμένη πορεία επίτευξης της μάθησης και της απόκτησης δεξιοτήτων. Η σειρά αυτή δεν μπορεί να αλλοιωθεί χωρίς να έχει ως συνεπακόλουθο και την αναποτελεσματική διδασκαλία του αντικειμένου. Με άλλα λόγια, δραστηριότητες ανεξάρτητες, χωρίς στόχο και συγκεκριμένη λογική διάρθρωσης και οργάνωσης, δεν επιτελούν τον μαθησιακό στόχο του γνωστικού αντικειμένου. Αυτό είναι άλλωστε και σύμφωνο με τα συμπεράσματα της Μορφολογικής Ψυχολογίας: ένα δομημένο σύνολο (gestalt) είναι πολύ περισσότερο από το άθροισμα των μερών του. Έτσι και το μάθημα της Τέχνης δεν μπορεί να αποτελείται από ένα άθροισμα δραστηριοτήτων χωρίς την εσωτερική λογική και οργάνωση που θα του προσδώσει τη διάσταση του δομημένου συνόλου.

Οι προτάσεις που ακολουθούν (Εικαστικά και Μουσική) βασίζονται όπως αναφέρθηκε, στις υπάρχουσες δομές και στην υφιστάμενη διάρθρωση του συστήματος της εκπαίδευσης, αξιοποιώντας τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών των τεχνών που είναι ήδη θεσμοθετημένες στην υποχρεωτική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ως παράδειγμα μπορεί εδώ να αναφερθεί το μάθημα της Μουσικής το οποίο έχει ανατεθεί στον αντίστοιχο κλάδο εκπαιδευτικών Μουσικής ΠΕ16 στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και έχει οριστεί με Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ. 64/93 ΦΕΚ 28 Α) το οποίο βασίζεται στο Νόμο 1566/1985, άρθρο 4, παράγραφο 12.

Τα Νέα Προγράμματα Σπουδών Αισθητικής Αγωγής, λοιπόν, προσανατολίζονται στους **άξονες** του **Νέου Σχολείου** και υπηρετούν ένα σχολείο **Ολοήμερο, Καινοτόμο, Αειφόρο, Ενταξιακό και Ψηφιακό**. Η έμφαση τοποθετείται ακόμη περισσότερο στις **δεξιότητες** και στους **μαθησιακούς στόχους**, ξεφεύγοντας από το περιεχόμενο και την «ύλη», προσφέροντας έτσι ένα πλαίσιο ευελιξίας στον εκπαιδευτικό ο οποίος θα κληθεί να διαφοροποιήσει το μάθημά του, αξιοποιώντας μια ποικιλία εργαλείων και υλικών (συμβατικών και ψηφιακών), με στόχο -στο κοντινό μέλλον- τον απεγκλωβισμό από το ένα και μοναδικό διδακτικό εγχειρίδιο.